

3. óra

EMLÉKEZET

Cél: ismeretek átadása az emlékezet működéséről, saját emlékezeti működés megismerése

Eszközök:

- A mellékelt képek kinyomtatva vagy kivetítve.
- A mellékelt szövegek kinyomtatva (egy példányban).
- A mellékelt „TANÁCSOK, ÖTLETEK...” kinyomtatva.

1. Az előző foglalkozás figyelemfejlesztő tanácsainak felidézése (3 perc)

Az osztály próbálja meg felidézni azokat a tanácsokat, amelyek az előző órán elhangzottak, illetve amelyeket az ajándékba kapott lap tartalmazott.

A tanár felhívja a figyelmet arra, hogy máris a memóriát tesztelték: mennyire emlékeztek vissza az előző foglalkozáson elhangzottakra.

Érdeemes tisztázni, mit jelent a memória szó (memória=emlékezet).

A tanár röviden beszél a figyelem és emlékezet egymásra utaltságáról: a jól megfigyelt dolgokat jobban megőrizzük emlékezetünkben. Ezt a következő játékok során ki is próbálhatjuk.

3. Ráhangoló játék (5 perc)

Mindenki (vagy minden vállalkozó) húz egy reklámszöveget, és megpróbál visszaemlékezni, milyen termékre vonatkozik, miről szólt a reklám. (Reklámszövegek mellékelve, de kiegészíthetők.)

2. Játék – a látási (vizuális) memória használata (5 perc)

Két rendőrségi helyszínelés között háromféle bizonyíték eltűnt, melyek ezek? (Képek mellékelve.)

Először csak az első képet vetíti ki (vagy mutatja meg) a tanár, amit a diákok néhány másodpercig megfigyelhetnek, majd a másodikat – mi tűnt el?

Hívjuk fel a diákok figyelmét arra, hogy ebben a játékban a vizuális memóriát használtuk!

4. Játék – a hallási (akusztikai) memória használata (10 perc)

A játék a „Magyarország, szeretlek!” című műsorból ismert, címe: szóbeszéd.

Három diák alkot egy csoportot. Ketten kimennek az osztályból, a benn maradónak felolvasunk egy szöveget (választható szövegek mellékelve). Bejön a következő, akinek elmondja, mire emlékszik, majd bejön az utolsó is, akinek a második idézi fel minél pontosabban a hallottakat. Végül a harmadik játékos is elmondja, amire emlékszik.

Annyi pontot kap a csoport, ahány aláhúzott szó benne van a harmadik csapattag által elmesélt szövegben (ezt a tanár figyeli és ellenőrzi).

Hívjuk fel a diákok figyelmét arra, hogy ebben a játékban az akusztikus memóriát használtuk!

5. Mi segíti az emlékezést? (10 perc)

A tanulók mondjanak ötleteket saját tapasztalataik alapján (felhasználva a játékok tapasztalatait is).

Például:

- Kötni valamihez (korábbi tudáshoz, asszociációhoz – pl. a Mátrix c. film egyik szereplőjéhez kötöm, hogy Morpheus a neve a római mitológiában az álom istenének).
- Hasonlóság keresése (pl. Algéria fővárosa Algír, a **p**roton a **p**ozitív, az **e**lektron a **n**egatív töltésű részecske).
- Képpé alakítani (pl. rajzok készítése verstanulásnál, vagy a függöny angolul curtain – ezt úgy jegyzem meg, hogy elképzelek egy körte mintás függönnyt, mivel a curtain szó hangzása a magyar körte szóhoz hasonlít).
- Történetté alakítani (pl. a Nyugat költőinek megtanulásánál elképzelem, hogy Ady, Babits, Kosztolányi stb. a Nyugati pályaudvaron vonatra szállt).
- Verssé alakítani (pl. „Minden vízbe mártott test...”; 6•6 az 36).
- Szövegfeldolgozásnál vázlat vagy gondolattérkép készítése (erről a következő foglalkozások szólnak!).

Léteznek tehát olyan módszerek (technikák, trükkök), amelyeknek segítségével könnyebben tudunk visszaemlékezni az információkra.

6. Memória-próba (7 perc)

Hét szóból álló lista megjegyzése.

A tanár egyszer felolvassa a listát, majd fél perc szünet után mindenki írja le egy papírra, mire emlékszik.

Pl. tűz, máj, testvér, tulajdonság, csapda, madár, szikla. (Utána elárulhatjuk, hogy ezek a szavak a Prométheusz-mítoszhoz köthetők.)

A rövidtávú memória kapacitása átlagosan 7, vagyis a legtöbb ember egy hét elemből álló sorozatot tud megjegyezni.

7. Megbeszélés (5 perc)

Sokféle technika van, hogy melyik eredményes, az a tartalomtól (listát, verset, összefüggéseket, képleteket stb. tanulunk meg) és a személytől függ. Mindenkinek magának kell kipróbálnia, melyekkel lehet eredményes a tanulásban.

Azoknak, akik szeretnék, adjunk „ajándékba” a mellékelt TANÁCSOK, ÖTLETEK AZ EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉHEZ című lapból!

Reklámszövegek

A pöttyös az igazi	TÚRÓ RUDI
Az élet habos oldala	BORSODI
Mert megérdemlem	L'OREAL
Az ég kék.	RTL 2.
Csak pozitívan	ZWACK UNIKUM
... a mosógép is tovább él	CALGON
Lefőzhetetlen páros	MAGGI
Nálunk az árak a földön járnak	AUCHAN
Együtt, veled	TELEKOM
Mert hülye azért nem vagyok	MEDIA MARKT
A legcsokoládébb	NESTLÉ
Mert gyereknek lenni jó	MIZO TÚRÓ RUDI
Egy korty természet	NATURAQUA
Minden, ami kell, és semmi, ami nem	MINDIG TV
A vezetés élménye	BMW
Ha kell egy kis energia	SPORT SZELET
A világ finomabb tőle	TOLLE
Szeresd pocakot!	DANONE ACTIVIA
Igazi magyar. És japán.	SUZUKI
Nyiss a boldogságra!	COCA-COLA

Szóbeszéd

A „haza bölcsének” emlegetett, legendás politikus, Deák Ferenc többször megróttá azt a nálunk elterjedt szokást, hogy sokan a nyilvánosság előtt is becenevükön emlegetik az embereket. Egyszer egy vidéki úrfi volt nála, s mindig csak „Eötvös Pepit” és „Kemény Zsigát” emlegette. Az öregúr hallgatott. Ám amikor a vendége megkérdezte tőle, hogy mit adnak a színházban, mégiscsak megszólalt:

- Hunyadi Lacit, a Jancsi fiát.

Arany János a nyár egy részét a Margitszigeten töltötte. Történt egyszer, hogy József főherceg meglátta a költőt az egyik padon, amint szorgalmasan körmöl valamit. Megállt a háta mögött és ránézett a papirosra. Arany éppen verset írt, a következő címmel: „A tölgyek alatt”. József főherceg tréfásan megszólította:

- Úgy látom, kedves Arany, ön nem jó botanikus. Ezek itt hársak. Menjen tíz lépéssel arrább, és üljön le ott! A tölgyek ugyanis ott vannak.

Amikor Arany János Nagyszalontán jegyzősködött, egy tanácsbeli egyszer azt kérdezte tőle:

- Hogy lehet az, hogy nemzeti jegyző úr szájából soha egy „adta teremtettét” sem hallunk?

Arany kurtán és nyugodtan válaszolt:

- Nem szokásom.
- Hát ha nagyon megharagszik? – firtatá a tanácsbeli.
- Akkor hallgatok – feleli Arany.
- De ha nagyon, de nagyon megharagszik?
- Akkor még jobban hallgatok – mondja Arany, s ezzel be is érte a tanácsbeli.

Királyhegyi Pál Karinthyval és Molnár Ferenc sétált az utcán. Királyhegyi akkor még kezdő újságíró volt. Molnár Ferenc azt mondta:

- Na, a Királyhegyi megkérdezi az első járókelőt, melyikünket ismeri. Fogadjunk, hogy engem fog.

Fogadtak. Királyhegyi oda is ment az első szembejövő emberhez.

- Bocsásson meg, uram, melyiket ismeri az ott álló két úr közül?
- Egyiket sem Királyhegyi úr.
- És engem honnan ismer?
- Három évig szomszédok voltunk.

TANÁCSOK, ÖTLETEK AZ EMLÉKEZET FEJLESZTÉSÉHEZ

1. Csak az marad meg az emlékezetedben, amit **megértettél** és valami korábbi tudásodhoz kötöttél. A magolással megtanult tudás hamar kiesik a fejünkből!
2. Amikor órán egy-egy ismeretanyagot feldolgozunk, a rövidtávú memóriánkat használjuk. Ha egy dolgozatra, felelésre vagy vizsgára készülünk, akkor a hosszútávú emlékezetünket működtetjük. Ez akkor dolgozik jól, ha a megőrzendő ismeretanyagot megértetted és **átalakítottad** a magad számára:
 - aláhúzással, ábrákkal, jelekkel, piktogramokkal jelölöd a fontos részeket és összefüggéseket (fontos, hogy te magad találj ki ezeket, mert így a sajátod),
 - megfogalmazod a saját szavaiddal,
 - vázlatot vagy gondolattérképet készítesz.
1. Jobban emlékezünk az érzelmekhez, élményekhez vagy cselekvéshez kötődő emlékekre. Ha tanulás közben **elképzeled**, lerajzolod, eljátszod vagy elmutogatod a tananyagot, biztosan jobban emlékszel majd rá.
2. **Minél sokoldalúbb módon dolgozzuk fel** az ismeretanyagot, annál mélyebben bevessük az emlékezetünkbe. Ezért érdemes például hangosan tanulni, így hallod is, amit láatsz, s a két érzékelő csatorna támogatja egymást a rögzítésben.
3. Jó tudni, hogy a memóriánk „lyukas”: a megtanulandó szöveg közepére kevésbé emlékszünk, az elejére és a végére jobban. Ezért a **középső rész** megjegyzésére nagyobb gondot kell fordítanod!
4. Az elalvás előtt tanultakra jobban emlékszünk, mivel a bevéstést nem zavarják újabb információk. Tanulás után **ne kezdj rögtön valami másba!**
5. Érdemes komolyan venni a mondást: „**Ismétlés** a tudás anyja”.
6. Az emlékezet mindhárom feladata **fejleszthető**. Így a
 - bevéstés – az információ bekerülése a memóriánkba (ehhez jó figyelmi működésre és megértésre van szükség),
 - megőrzés – az információ tárolása a memóriánkban (ehhez fontos az ismétlés),
 - felidézés – az információ előhívása (ehhez nyugodt, friss agyra van szükség).

NÉHÁNY MEMÓRIAFEJLESZTŐ FELADAT

Figyelj meg valamit, aztán próbáld meg felidézni a részleteit!

- Pl. nézz meg egy filmjelenetet, majd tegyél fel magadnak kérdéseket (hány ember szerepelt benne, milyen ruhákban voltak, stb.). A film visszaléptetésével ellenőrizheted magad. Ha régebben látott filmről van szó, a hosszútávú memóriádat teszteled. Ha ketten játsszátok, érdekesebb a játék.
- <http://egyszervolt.hu/jatek/jatek-majomparade.html>
- <http://egyszervolt.hu/jatek/jatek-gyorsmasolo.html>
- <http://egyszervolt.hu/jatek/jatek-villanto.html>

Tanulj meg egy verset!

Memória játék (memory) – ajánlott linkek:

- http://internethotline.hu/tart/farticle/72/109/Keresd_a_parjat
- <http://egyszervolt.hu/jatek/jatek-memo.html>
- <http://www.jatekstart.com/jatekok/mem%C3%B3ria-j%C3%A1t%C3%A9k/20100927/garden-memory-match>
- <http://tablajatekos.hu/z2005/memory.html>
- <http://egyszervolt.hu/jatek/jatek-allatkolykok.html>